

Першочергово потрібно налагодити в країні в цілому, і в агросекторі зокрема, привабливий інвестиційний клімат. А державі варто підтримати своїх аграріїв податковими пільгами, кредитами за низькими ставками, необхідними змінами в законодавстві на користь сільськогосподарського виробника [7].

Інформаційні джерела:

1. Стратегія сталого розвитку України до 20230 року. Проект Закону України від 07.08.2018 № 9015. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/optimized.pdf>
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Макалюк І., Кашпуренко Т., Баранніков М. Становище підприємств аграрного сектору в умовах війни: фінансово-інвестиційні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2280/2201>.
4. Збитки агросектора від війни. URL: https://lb.ua/blog/infosecurity_institute/.html
5. Пріоритети забезпечення стійкості промисловості й аграрного сектору економіки України в умовах повномасштабної війни. *Центр економічних і соціальних досліджень: аналітична доповідь*. 2023. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-04/stiykist-realsektor-dopovid_gotove.pdf.
6. Сільське господарство та ринок сільськогосподарських земель України: вплив війни. URL: <https://voxukraine.org/>.
7. Як відновити аграрну галузь. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns>.
8. Чи можливий зелений перехід для аграрного сектору України в умовах війни та післявоєнної відбудови. 2023 URL: <https://ukraine-oss.com/chy-mozhlyvyj-zelenyj-perehid-dlya-agrarnogo-sektoru-ukrayiny-v-umovah-vijny-ta-pislyavo>.

СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ КЛАСТЕРІВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Величко К.Ю., канд. екон. наук, доц.

Пешенко А.А., здоб. вищої освіти

Державний біотехнологічний університет

Смарт-спеціалізація є стратегічним підходом до економічного розвитку, який акцентується на інтелектуальних ресурсах та інноваціях для створення конкурентоспроможних переваг. Цей підхід передбачає, що кожен регіон чи кластер спеціалізується у вузькому секторі, де володіє особливими експертними знаннями та можливостями для інноваційного зростання. В основі смарт-спеціалізації лежить ідея, що розвиток, зорієнтований на інтелектуальні активи, є ефективним інструментом для подолання економічних викликів та створення стійкої основи для майбутнього.

Цей підхід дозволяє країнам та регіонам зосереджуватися на своїх унікальних сильних сторонах, сприяючи розвитку інноваційних галузей. Смарт-спеціалізація стає керівною зіркою для стратегій економічного відновлення, де розуміння власної конкурентної переваги і максимальне використання інтелектуального потенціалу визначають успіх у сталій економіці.

Сьогодні смарт-спеціалізація відіграє важливу роль в інноваційних концепціях і політиці регіонального розвитку європейських країн та США. Фактично вона базується на партнерських відносинах між бізнесом, владою, науково-дослідними центрами та місцевими громадами. Відбувається заохочення бізнесу, науковців і влади до більш ефективної співпраці для формування дієвих напрямків розвитку в регіоні. Такі кластери стають «будівельними блоками», на яких через реалізацію кластерної стратегії будується регіональна спеціалізація [1].

Кластери є основним інструментом реалізації нової стратегії інноваційного розвитку на регіональному рівні. Вони створюються з метою об'єднання і обміну досвідом, фінансування, лідерства та наставництва, з метою забезпечення успішності, продуктивності та прибутковості бізнесу, а також сприяння зайнятості населення в регіоні.

Кластери є важливою складовою, яка сприяє стимулюванню інновацій та стартапів, використовуючи сильні сторони регіону і підтримуючи розвиток підприємницьких ініціатив у співпраці з зацікавленими сторонами з метою отримання доступу до глобальних ринків. До найбільш відомих прикладів смарт-спеціалізації кластерів можна віднести:

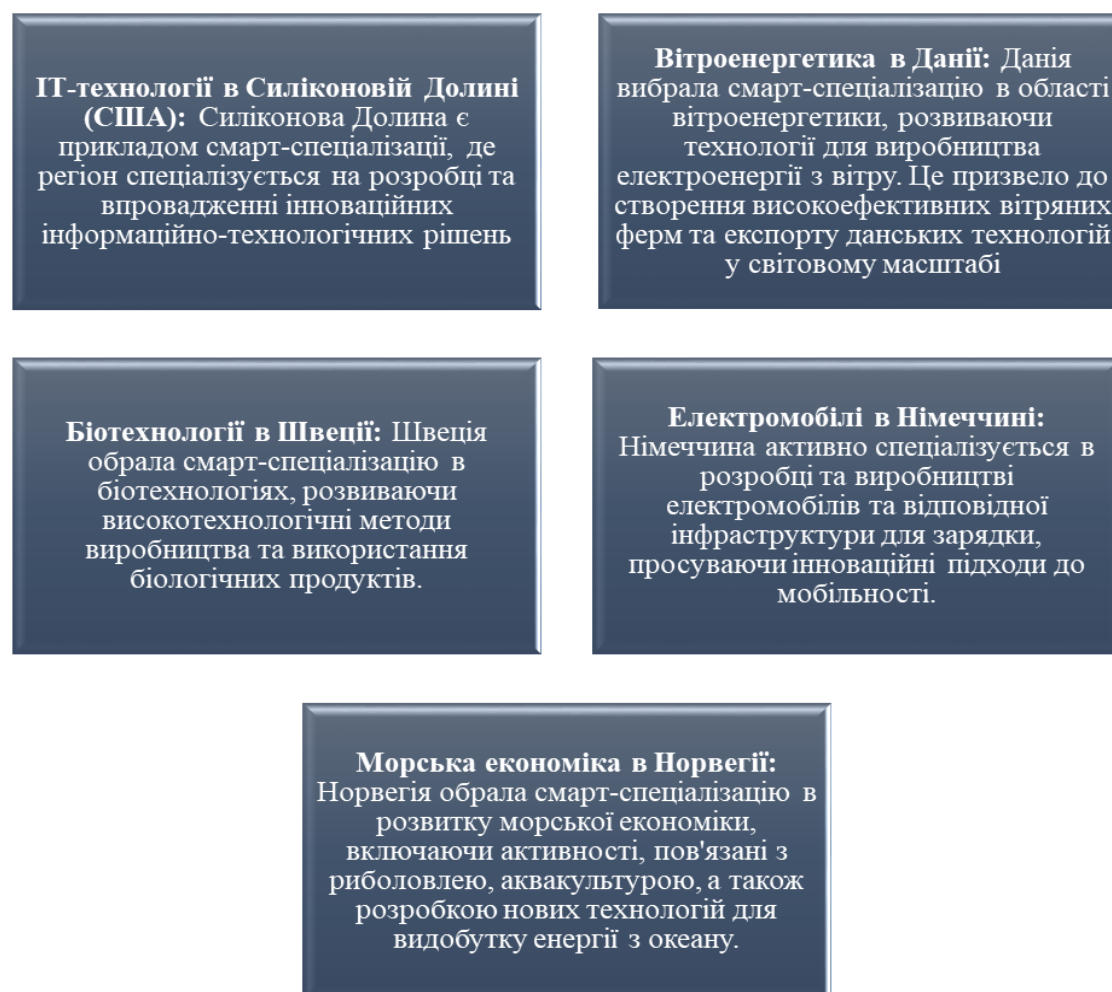

Рис. 1. Приклади смарт-спеціалізації кластерів провідних країн світу

Реалізація ідеї смарт-спеціалізації в Україні розпочато у 2013 році з запуску транснаціональної співпраці та обміну досвідом в межах ініціативи S3. Угода про асоціацію між Україною та ЄС визнала «необхідність наближення національних підходів щодо формування інноваційної політики до європейських» [2]. Проте, виникли труднощі у встановленні механізмів ефективного управління та координації між зацікавленими сторонами, що вказує на нестабільність ситуації. Крім того, війна в Україні практично звела нанівець розвиток смарт-спеціалізації кластерів.

Тому важливим є формування цільової моделі смарт-спеціалізації – бажаного становища, досягнення якого спрямоване на розвиток інноваційної економіки та підвищення конкурентоспроможності регіону або країни. Основні елементи цільової моделі смарт-спеціалізації складаються з наступних елементів:

Ідентифікація сильних сторін та конкурентних переваг. Це означає визначення галузей, секторів або технологій, в яких регіон або країна має особливі переваги, експертизу та потенціал для розвитку. Ці сильні сторони можуть бути пов'язані з науковими дослідженнями, інноваціями, технологічними досягненнями, людським капіталом або доступом до ресурсів.

Також важливо встановлення конкретних пріоритетних галузей або технологій, в яких регіон або країна має намір розвиватися та конкурувати на міжнародному рівні. Це можуть бути напрямки, де відбувається злиття наукових досліджень, бізнесу та інновацій, що створюють унікальні можливості для розвитку.

Підтримка інноваційної екосистеми. Створення сприятливих умов для розвитку інноваційного середовища, що включає науково-дослідні установи, університети, бізнес-інкубатори, технологічні парки, венчурні фонди та підприємства. Потрібна підтримка для створення нових інноваційних підприємств, комерціалізації технологій, співпраці між учасниками екосистеми.

Розвиток людського капіталу. Забезпечення високої якості освіти та підготовки фахівців, які мають необхідні навички і знання для розвитку пріоритетних галузей.

Інтеграція та співпраця. Забезпечення ефективної співпраці між різними зацікавленими сторонами, такими як урядові органи, бізнес, наукові установи, громадські організації та місцеві громади. Це включає обмін знаннями, технологіями, фінансовою підтримкою та спільними проектами.

Цільова модель смарт-спеціалізації кластерів спроможна забезпечити стратегічне спрямування розвитку, підтримку інновацій та конкурентоспроможності, а також сприятиме створенню стійкого економічного розвитку у післявоєнний період.

Інформаційні джерела:

1. Барановський, М. О. Smart-спеціалізація як інструмент активізації розвитку регіонів України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2020. Вип. 13, С. 7-15. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-7391/2020-13-1>
2. Смарт спеціалізація в Україні. UKR: <https://www.innopolicy.info/>